

EKONOMIUTSKOTTETS BETÄNKANDE 21/2001 rd

Regeringens proposition med förslag till lag om andelslag och vissa lagar i samband med den

INLEDNING

Remiss

Riksdagen remitterade den 24 oktober 2001 en proposition med förslag till lag om andelslag och vissa lagar i samband med den (RP 176/2001 rd) till ekonomiutskottet för beredning.

Utlåtande

I enlighet med riksdagens beslut har lagutskottet lämnat utlåtande i saken (LaUU 25/2001 rd). Utlåtandet ingår som bilaga till betänkandet.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- lagstiftningsrådet Jyrki Jauhiainen, justitieministeriet
- biträdande direktör Riitta Ryhänen, Konkursverket
- juristen Jukka Aaltonen, Finansinspektionen
- överinspektör Sami Koskinen, Skattestyrelsen

- vicehäradshövding Eeva Lipasti, Andelsbankscentralen
- vicehäradshövding Esa Simanainen, Paikallisuuspankkiliitto ry
- direktör Rauno Vanhanen, Företagarna i Finland
- intressegruppsdirektör Jaakko Punkari, Metsäliitto Osuuskunta
- regiondirektör Jorma Koistinen och chefen för juridiska ärenden Markku Viljanen, Centralförbundet för handelslagen i Finland CHF rf
- juridiske direktören Olavi Leppänen, Peller-vosällskapet
- juridiske direktören Juha Laisaari, Andelslaget Tradeka-koncernen.

Dessutom har utskottet fått skriftliga utlåtanden från Handels Centralförbund och Industrins och Arbetsgivarnas Centralförbund.

PROPOSITIONEN

De viktigaste kännetecknen för ett andelslag kommer att stå kvar. Syftet med ett andelslag är att bedriva en sådan ekonomisk verksamhet till stöd för medlemmarnas ekonomi och näringsutövning att medlemmarna anlitar de tjänster som andelslaget tillhandahåller eller ordnar. I ett andelslags stadgar skall det också kunna bestämmas att andelslaget huvudsakligen har ett ideellt

syfte. Antalet medlemmar i ett andelslag och andelskapitalet skall inte vara på förhand bestämda. Medlemmarna i ett andelslag är inte personligen ansvariga för andelslagets förpliktelser.

Ett andelslag kan bildas av minst tre fysiska personer eller sammanslutningar, stiftelser eller andra juridiska personer. Stiftarna måste bli medlemmar i andelslaget. Ett andelslag skall ha

stadgar och i lagen föreskrivs om stadgarnas minimiinhåll.

Ett andelslag skall ha minst tre medlemmar. Om medlemsantalet sjunker under tre och inte stiger till minst tre inom ett år, skall andelsstämman besluta att andelslaget träder i likvidation. I lagen föreskrivs närmare om medlemskap och om när medlemskap börjar och upphör. Medlemskap kan inte överlåtas till någon annan men en medlem kan överföra sin andel på någon annan.

Besluten i ett andelslag skall fortfarande fattas utifrån principen en medlem — en röst. För att göra det lättare att bilda ett andelslag och skaffa finansiering föreslås dock att det i stadgarna för ett andelslag, där majoriteten är personmedlemmar, kan bestämmas att medlemmarna har olika röstetal. I ett sådant andelslag kan en medlems röstetal vara högst tio gånger en annan medlems röstetal. Beslut om något annat slag av röstetal efter det att andelslaget har bildats kan bara fattas av en enhällig andelsstämma.

En andelsstämma kan fatta beslut om alla frågor inom dess behörighet vid en stämma, om inte något annat bestäms i stadgarna. Om medlemmarna är eniga kan de besluta om ärenden inom stämmans behörighet också utan en formell stämma. I lagen finns bestämmelser om hur stämman skall ordnas, om beslutssätten och om formkrav på besluten.

Ett andelslags styrelse, förvaltningsråd och verkställande direktör samt deras ställning är reglerade på samma sätt som ledningen av ett aktiebolag. I ett andelslag kan förvaltningsrådet

dock fortfarande ha större befogenheter än i ett aktiebolag.

I lagen finns bestämmelser om andelar, insatser, andelskapital och anslutningsavgifter. Ett andelslags medel får delas ut till medlemmarna och deras rättsinnehavare endast enligt vad som bestäms i lagen. Överskott får delas ut till medlemmarna bara om så bestäms i stadgarna. Om utdelningsgrunden inte anges i stadgarna, sker utdelningen i förhållande till den omfattning som medlemmarna har utnyttjat andelslagets tjänster.

Ett andelslag kan skaffa finansiering dels genom andelar och tilläggsandelar, dels genom placeringsandelar och kapitallån som svarar mot ett aktiebolags preferensaktier och kapitallån.

Bestämmelserna om ett andelslags fusion samordnas med bestämmelserna om ett aktiebolags fusion. Samordningen gäller framför allt skyddet för borgenärer. En medlem som motsätter sig en fusion skall fortfarande direkt med stöd av lagen ha rätt bara till återbetalning av insatsen. Ett andelslag kan precis som ett aktiebolag delas upp i flera andelslag. Bestämmelserna om ombildning av ett andelslag till ett aktiebolag föreslås bli ändrade så att ändringen från medlemmarnas och borgenärernas synpunkt motsvarar fusion och delning.

I lagen finns vidare bestämmelser bland annat om bokslut och ledningens, revisorernas och medlemmarnas skadeståndsansvar och straffrättsliga ansvar.

UTSKOTTETS STÄLLNINGSTAGANDEN

Allmän motivering

Ekonomiutskottet föreslår att lagförslagen godkänns i första hand med preciseringar av teknisk natur.

Regeringens proposition är en mycket väl beredd helhet som tar hänsyn till behoven inom modern företagsamhet. Målet är att andelslagen skall vara bättre lämpade också för småskalig företagsamhet. Det görs lättare att bilda och förvalta ett andelslag och villkoren för anskaffning

av eget kapital luckras upp. De nya bestämmelserna ger ökad avtalsfrihet, som i sin tur förbättrar andelslagens verksamhetsbetingelser. Bestämmelserna om andelslag svarar så långt som möjligt mot lagstiftningen om aktiebolag.

Meningen är att den nya lagen om andelslag skall träda i kraft i början av 2002. Andelslagen kan tillämpa de nya bestämmelserna vid sina ordinarie stämmor under våren 2002. Med hjälp av övergångsbestämmelserna undviks onödiga

kostnader och andra svårigheter som lagens snabba ikraftträdande kan medföra för andelslagen och deras intressegrupper.

Vidare föreslår utskottet att ett nytt tionde lagförslag skall godkännas om ändring av lagen om behandling av vissa marknadsrättsliga ärenden.

Riksdagen godkände den 4 december 2001 en proposition med förslag till marknadsdomstolslag samt lagstiftning som har samband med den (RP 105/2001 rd) utifrån lagutskottets betänkande (LaUB 23/2001 rd). Lagutskottet ändrade nedan nämnda bestämmelser i lagen om behandling av vissa marknadsrättsliga ärenden, där ikraftträdandet av den nya lagen om andelslag hade beaktats i förväg, för att den skulle svara mot den gällande lagen om andelslag. Den nya lagen om andelslag avses träda i kraft den 1 januari 2002 och därför har ekonomiutskottet ändrat bestämmelserna i enlighet med regeringens ursprungliga proposition.

Detaljmotivering

1. Lag om andelslag

4 kap. 6 §. I paragrafrubriken föreslås en ändring som inte påverkar den svenska texten.

4 kap. 8 §. Utskottet gör en komplettering i 1 mom., som dock inte påverkar den svenska texten.

4 kap. 17 §. Enligt paragrafens 1 mom. skall en andelsstämma välja minst en protokolljusterare, om alla företrädade medlemmar inte undertecknar protokollet. För klarhetens skull har utskottet kompletterat bestämmelsen med *medlemmarnas företrädare*. Begreppet företrädare har använts här för att det utöver ombuden också skall täcka medlemmarnas lagstadgade företrädare.

4 kap. 24 §. Uttrycket en längre tid i 1 mom. 3 punkten pekar på ett fall där andelsstämman besluter fortsätta andelslagets verksamhet en längre tid än vad som nämnts i kallelsen till stämman.

Utskottet har preciserat bestämmelsen genom att lägga till en längre tid än vad som föreslagits.

4 kap. 25 §. Utskottet har preciserat bestämmelsen i 3 mom. med att den avser *andelsstämmans* beslut.

4 kap. 30 §. I paragrafen bestäms om påföljderna av en förseelse som fullmäktigeledamöterna har gjort sig skyldiga till. Där hänvisas till 27 § i samma kapitel, där det föreskrivs om fullmäktiges uppgifter.

Utskottet har strukit hänvisningen som obehövlig och eventuellt också missvisande.

6 kap. 6 §. I propositionen lyder rubriken Apport och andra särskilda villkor för insatsen.

I paragrafen föreskrivs om bokslutsuppgifter och där hänvisas till 9 kap. 7 § om apport och andra särskilda villkor för utgivande av andel. Utskottet har ändrat rubriken för 6 § såtillvida att den svarar mot rubriken för 9 kap. 7 § *Apport och andra särskilda villkor för utgivande av andel*.

9 kap. 12 §. Utskottet har kompletterat 2 mom. med att flera ägare av en andel kan utöva sina på andelen grundade rättigheter i andelslaget *endast* genom en gemensam representant. På detta sätt svarar bestämmelsen mot 3 kap. 3 § 2 mom. aktiebolagslagen.

10 kap. 12 §. Utskottet har ersatt det finska ordet *alentamispäätös* i 2 mom. med *vähentämispäätös*. (Ordet har fallit bort i den svenska versionen och tas in som *minskningsbeslutet*).

12 kap. 12 §. Utskottet har kompletterat 3 mom. med meningen *Registermyndighetens beslut skall registreras på tjänstens vägnar*, vilket svarar mot bestämmelsen i 6 kap. 5 § 4 mom. aktiebolagslagen.

13 kap. 5 §. Utskottet har gjort en strykning i den finska texten som inte påverkar den svenska.

16 kap. 16 §. Utskottet har gjort en ändring i 3 mom. i motsvarighet till 14 kap. 16 § 4 mom. ak-

tiebolagslagen. Ändringen påverkar inte den svenska texten.

21 kap. 6 §. Utskottet har gjort en ändring i 2 mom. på grund av den nya lagen om marknadsdomstolen. Ändringen påverkar inte den svenska texten.

22 kap. 4 §. Utskottet har ändrat på momentindelningen i överensstämmelse med 2 § i samma kapitel. Ändringen påverkar inte den svenska texten.

2. Lag om verkställighet av lagen om andelslag

1 §. Utskottet har strukit 3 mom., där det föreslås att de gamla lagarna skall tillämpas på andelsbanker och andra kreditinstitut i andelslagsform. Riksdagen har en ny lag om dessa banker under behandling (RP 180/2001 rd), som snart skall träda i kraft. Därmed är tillämpningsbestämmelsen onödig.

10 §. Utskottet har preciserat 4 mom., som gäller beslutsordningen i andelsstämman vid omräkning av tilläggsinsatser och tilläggsandelar till euro samt nedsättning av tilläggsinsatser.

24 §. Paragrafen har kompletterats med en övergångsbestämmelse om tillämpning av den gamla lagen tills marknadsdomstolsreformen träder i kraft den 1 mars 2002.

Utskottets ändringsförslag

1.

Lag om andelslag

I enlighet med riksdagens beslut föreskrivs:

10. Lag om ändring av lagen om behandling av vissa marknadsrättsliga ärenden

2 §. I 8 punkten hänvisas till den nya lagen om andelslag.

3 §. I 1 mom. 7 punkten har sparkasseinspektör ändrats till revisor som granskar sparkasseverksamhet.

11 §. Sparkasseinspektör har ändrats till andelslagets revisor som granskar sparkassan.

Ikraftträdelsebestämmelsen. Lagen föreslås träda i kraft vid samma tid som marknadsdomstolslagen.

Förslag till beslut

Med stöd av det ovan anförda föreslår ekonomikutskottet vördsamt

att det 3—9 lagförslaget godkänns utan ändringar,

att det första och andra lagförslaget godkänns med ändringar (Utskottets ändringsförslag) och

att ett nytt 10 lagförslag godkänns (Utskottets nya lagförslag).

1 kap.

Allmänna bestämmelser1—4 §
(Som i RP)

2 kap.

Bildande av andelslag samt andelslagets stadgar1—6 §
(Som i RP)

3 kap.

Medlemmarna och medlemskapets början och upphörande1—8 §
(Som i RP)

4 kap.

Andelsstämman och fullmäktige1—16 §
(Som i RP)

17 §

Ordförande, protokolljusterare, röstlängd och protokoll

Ordföranden vid en andelsstämma utses av stämman, om inte något annat bestäms i stadgar. Dessutom skall stämman välja minst en protokolljusterare, om alla företrädade medlemmar och medlemmarnas företrädare inte undertecknar protokollet.

(2 och 3 mom. som i RP)

18—23 §
(Som i RP)

24 §

Delgivning av beslut som avviker från stämmokallelsen

En medlem i andelslaget skall underrättas om andelsstämmans beslut när det huvudsakliga innehållet i ett beslut som gäller en fråga som avses i 12 § eller utgivande av nya andelar, tilläggsandelar eller placeringsandelar avviker från det som nämnts i kallelsen på det sättet att beslutet innebär

(1 och 2 punkten som i RP)

3) att föremålet för andelslagets verksamhet ändras väsentligt eller att andelslagets verksamhet fortsätter en längre tid än vad som föreslagits.

(2 mom. som i RP)

25 §

Extra avgångsrätt och rätt till återbetalning

(1 och 2 mom. som i RP)

Om beslutet gäller fusionering av andelslaget med ett annat andelslag, delning eller ändring av sammanslutningsform, har en medlem rätt att av det övertagande andelslaget eller av det aktiebolag som registreras få hela det belopp som för medlemmens del har betalats av insatsen. Rätten till återbetalning uppkommer när andelsstämmans beslut har registrerats. Om beslutet gäller någon annan i 1 mom. avsedd fråga, har medlemmen rätt att av andelslaget få återbetalning av insatsen så som bestäms i 10 kap. 1 och 2 § och, om så bestäms i denna lag, efter att andelsstämmans beslut har registrerats.

(4 och 5 mom. som i RP)

26—29 §
(Som i RP)

30 §

Försummelse att förrätta val

Om valet av fullmäktigeledamöter försummas tillämpas det som bestäms i 10 § 2 mom.,

och en där avsedd ansökan kan (*utesl.*) göras också av en medlem i andelslaget.

31 och 32 §
(Som i RP)

5 kap.

Andelslagets ledning

Styrelsen och verkställande direktören

1—17 §
(Som i RP)

6 kap.

Bokslut och koncernbokslut

1—5 §
(Som i RP)

6 §

Apport och andra särskilda villkor för utgivande av andel

(1 och 2 mom. som i RP)

7—9 §
(Som i RP)

7 kap.

Revision, medlemmarnas granskningsrätt och särskild granskning

1—7 §
(Som i RP)

8 kap.

Medelsanvändningen, reservfond, överkursfond och uppskrivningsfond

1—12 §
(Som i RP)

9 kap.

Andelar, insatser, andelskapital och anslutningsavgifter

1—11 §
(Som i RP)

12 §

Berättigade att utöva andelsrättigheter

(1 mom. som i RP)

Om flera äger en andel kan de utöva sina på andelen grundade rättigheter i andelslaget *en-dast* genom en gemensam representant.

13—22 §
(Som i RP)

10 kap.

Återbetalning och nedsättning av insats samt minskning av antalet andelar

1—11 §
(Som i RP)

12 §

Andelsstämmans beslut och bemyndigande

(1 mom. som i RP)

På det egna kapital som kan användas för återbetalning av insats och avsättning till fond *och på minskningsbeslut* tillämpas det som bestäms i 8 § 2 och 3 mom. Om antalet andelar minskas utan ändring av stadgarna, beräknas det egna kapitalet dock på basis av bokslutet för den räkenskapsperiod under vilken beslut fattas om minskning.

(3—5 mom. som i RP)

13 §
(Som i RP)

11 kap.

Tilläggsandelar1—14 §
(Som i RP)

12 kap.

Placeringsandelar1—11 §
(Som i RP)

12 §

Andelslagets beslut om nedsättning eller minskning

(1 och 2 mom. som i RP)

Tillstånd för verkställighet av andelslagets beslut skall sökas inom en månad från beslutet om nedsättning eller minskning. Om så inte sker förfaller beslutet. Till ansökan skall fogas beslutet jämte bilagor. I övrigt tillämpas på beslutet bestämmelserna i 16 kap. 12—14 §. Om tillstånd inte söks inom utsatt tid eller tillstånd förvägras, förfaller även ett sådant beslut om ändring av stadgarna som har fattats under förutsättning att placeringsinsatserna nedsätts eller placeringsandelarnas antal minskas. *Registermyndighetens beslut skall registreras på tjänstens vägnar.* Placeringsandelskapitalet är nedsatt när beslutet om godkännande av ansökan har registrerats och den balansräkning som anger det belopp som återbetalas eller avsätts till en annan fond har fastställts.

13 och 14 §
(Som i RP)

13 kap.

Kapitallån1—6 §
(Som i RP)

14 kap.

Extra avgift1—3 §
(Som i RP)

15 kap.

Tillskottsplikt1—16 §
(Som i RP)

16 kap.

Fusion*Definition på och förutsättningar för fusion*1—18 §
(Som i RP)

17 kap.

Delning1—6 §
(Som i RP)

18 kap.

Ombildning av ett andelslag till aktiebolag1—6 §
(Som i RP)

19 kap.

Likvidation, upplösning, avregistrering, sanering och konkurs1—31 §
(Som i RP)

20 kap.
Skadeståndsskyldighet

1—6 §
(Som i RP)

21 kap.
Sparkasseverksamhet

1—21 §
(Som i RP)

22 kap.
Straffbestämmelser

1—5 §
(Som i RP)

23 kap.
Särskilda bestämmelser

1—5 §
(Som i RP)

24 kap.
Ikraftträdande

1 §
(Som i RP)

2.

Lag

om verkställighet av lagen om andelslag

I enlighet med riksdagens beslut föreskrivs:

Allmänna bestämmelser

1 §

Ikraftträdande

(1 och 2 mom. som i RP)
(3 mom. *utesl.*)

2—9 §
(Som i RP)

10 §

Ibruktagande av euron

(1—3 mom. som i RP)

Om en stadgebestämmelse som gäller tilläggsinsatser har anmälts för registrering före den 1 januari 2002, kan andelsstämman besluta om *ändring av de belopp i mark som gäller tilläggsinsatser till belopp i euro så som bestäms i 2 mom. och om nedsättning av tilläggsinsatsen så som bestäms i 3 mom.* En förutsättning för ett giltigt beslut är dessutom att beslutet biträds också av de ägare av tilläggsandelar som representerar en i 2 mom. föreskriven majoritet av de röster som ägarna av tilläggsandelar avgett vid stämman. Detsamma gäller *ändring* av en sådan placeringsandels nominella belopp *till ett belopp i euro och nedsättning av det nominella beloppet* beträffande vilken beslut om motsvaran-

de placeringsandelskapitalpost har fattats före den 1 januari 2002.

11—23 §
(Som i RP)

24 §

Sparkasseverksamhet

(1—3 mom. som i RP)

På meddelande av sådant förbud mot marknadsföring av sparkasseverksamhet som avses i 21 kap. 6 § 2 mom. i den nya lagen tillämpas den gamla lagen fram till den 28 februari 2002. (Nytt)

25 §
(Som i RP)

Utskottets nya lagförslag

10.

Lag

om ändring av lagen om behandling av vissa marknadsrättsliga ärenden

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen den / 200 om behandling av vissa marknadsrättsliga ärenden (/) 2 § 8 punkten, 3 § 1 mom. 7 punkten och 11 § som följer:

2 §

Marknadsrättsliga ärenden

Marknadsdomstolen behandlar ärenden som hör till dess behörighet enligt

8) lagen om andelslag (/),

3 §

Anhängiggörande av ärenden

Vid marknadsdomstolen anhängiggörs ett ärende som behandlas med stöd av

7) lagen om andelslag på ansökan som kan göras av en revisor som granskar sparkasseverk-

samhet eller på ansökan av en registrerad förening som bevakar medlemsplacerarnas intressen och av vars medlemmar minst hälften är medlemsplacerare,

11 §

Delgivning av ansökan som gäller sparkassa

Marknadsdomstolen skall delge andelslagets revisor som granskar sparkassan en sådan ansökan av en förening som avses i 3 § 1 mom. 7 punkten.

Denna lag träder i kraft den 1 mars 2002.

EkUB 21/2001 rd — RP 176/2001 rd

Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan lagen träder i kraft.

Helsingfors den 10 december 2001

I den avgörande behandlingen deltog

ordf. Leena Luhtanen /sd
vordf. Mari Kiviniemi /cent
medl. Janina Andersson /gröna
Klaus Hellberg /sd
Susanna Huovinen /sd
Mikko Immonen /vänst
Reijo Kallio /sd
Marja-Leena Kemppainen /kd

Kalervo Kummola /saml
Pekka Kuosmanen /saml
Antti Rantakangas /cent
Ola Rosendahl /sv
Mauri Salo /cent
Juhani Sjöblom /saml
ers. Veijo Puhjo /vänst.

Sekreterare vid behandlingen i utskottet var
utskottsrådet Eelis Roikonen.